ПАМ'ЯТАЙМО МИНУЛЕ —
200-річчя
НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА
100-річчя
АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ
— БУДУЙМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXIII. Ч. 90. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 14-го ТРАВНЯ 1976 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, MAY 14, 1976 No. 90. VOL. LXXXIII

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПІДГОТОВА ДО „УКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЯ" У ВАШІНГТОНІ

Ню Йорк (Т. Т.). — Українська громадськість в ЗСА з неслабнучою увагою слідкує за підготовою цілого циклу імпрез що мають відбутися у Вашінгтоні під час „Українського Тижня" від 21-27-го червня ц. р., — інформують з Крайового Комітету 200- і 100-річчя. Підготова до програм запляновано тижня інтенсивно продовжується уточнюються поодинокі точки програми, в деяких випадках заходять деякі зміни. Наприклад, Наукове Симпозіюм НТШ-УВАН - Українського Інституту Гарварду, яке мало відбутися в понеділок - вівторок, 21-22 червня ц. р., перенесено на четвер - п'ятницю, 24-25 червня. Програма його залишається та сама, одначе вимоги доцільности й кращого використання наших сил спричинили згадане перенесення.

В п'ятницю, 14-го травня, була запляновано нарада молоді, метою якої є обговорення й устійнення ряду важливих питань „Дня Української Молоді" у Білому Домі у Вашінгтоні, що відбудеться в четвер, 24-го червня ц. р.

Об'єднання Мистців Українців в Америці під проводом М. Черешньовського влаштувало образотворчу виставку в Ню Йорку, яка є значній мірі вступом до виставки у Вашінгтоні. Виставка історичної ноші, народного мистецтва тощо є видатними складовими частинами загального пляну представити наші духові і культурні надбання.

Великою новиною у наших виступах у Вашінгтоні буде Масовий здвиг в суботу 26 червня, що почнеться о год. 10-ій ранку. Почнеться він Салютом будівничому американської державности, першому президентові ЗСА, Джорджові Вашінгтонові.

Як уже згадано, молодь в супроводі ескорти палаючих смолоскипів і під палаючих смолоскипів і під звуки духової оркестри, зложить вінок у стіп пам'ятника Вашінгтона. Після того відбудеться похід головними вулицями столиці до пам'ятника Т. Шевченка. Похід буде очолений групою почесних маршалів, в яку входитимуть особи від представників піонерів нашого життя і аж до наймолодшого покоління. До промови під пам'ятником Т. Шевченка запрошено Президента Форда, членів Конґресу, представників української громадськости.

До участи в мистецькій частині рішено запросити Ансамбль Молоді з Чікаґо під проводом маестра Цепинського. Духові оркестри з Чікаґо і військова зі столиці супроводитимуть похід і виступатимуть біля пам'ятника Т. Шевченка.

В концерті в Конститюшен Гол, який почнеться о год. 7-ій вечора в суботу, 26 червня, виступатимуть: Ансамбль бандуристів з Вашінгтону, хор „Прометей" з Філядельфії, Ансамбль Молоді з Чікаґо, а з Ню Йорку хореографічна група п. Р. Прийми - Богачевської, Танцювальний Ансамбль Осередку СУМА; оперовий соліст Андрій Добрянський і пяніст Т. Гриньків. Буде теж коротке слово про українську культуру.

До участи запрошено українських Владик, які молитвою відкриють і закінчать виступ біля пам'ятника Т. Шевченка. В неділю 27 червня, о год. 11-ій ранку відправлять Соборний Архиєрейський Молебень за душі українських піонерів у цій країні та українців - бійців американських збройних сил, що загинули на різних світових бойовищах у боротьбі за ідеали свободи і рівности всіх народів і людей.

СОВЄТИ БАЖАЛИ Б ПЕРЕМОГИ КАРТЕРА — ІНФОРМУЮТЬ ЙОГО ДОРАДНИКИ

Вашінґтон. — Згідно з „Ню Йорк Таймсом" з четверга, 13-го травня, дорадники Джіммі Картера, демократичного кандидата на президента, інформують, що працівники совєтської амбасади у Вашінґтоні вже кількакратно контактувалися з членами виборчого комітету Картера, виявляючи зацікавлення правиборами та натякаючи, що вони хотіли б допомогти йому стати президентом ЗСА.

Починаючи з жовтня минулого року, високі працівники совєтської амбасади, Віктор Ісаков, Ігор Лебедєв і Олєг Єрмішкін, часто заходять до виборчої квартири Картера, беруть різну літературу та натякають, що СССР може провадити таку політику, яка допомогла б Картерові виграти вибори. Совєти заявляють, що президент Джералд Форд „підкопує детант" між ЗСА та СССР, а також недвозначно натякають, що найбільше не хотіли б, щоб переможцем вийшов демократичний сенатор Генрі Джексон. Вони часто заторкають питання еміґрації жидів із Совєтського Союзу, кажучи, що, протилежно до тверджень в Америці, велика більшість жидів не хоче покидати СССР. Дорадники Картера твердять, що совєтські дипломати наголошують, що через політику президента Форда детант між ЗСА та СССР „занепадає". Члени совєтської амбасади навіть кілька разів пропонували, щоб Картер відбув зустріч із совєтським амбасадор до ЗСА, Анатолієм Добриніним. Вони також нарікали, що президент Форд „зволікає" з підписанням договору щодо обмеження стратегічної атомової зброї.

У своїх виступах і заявах Джіммі Картер зайняв таке становище щодо зв'язків із СССР: він продовжував би політику детанту з Москвою, але твердить, що уряд президента Форда „дає багато для СССР, а замало вимагає від Москви" дещо менше наголошував би зв'язки з СССР, а скріпив би зв'язки ЗСА із традиційними союзниками; зменшив би оборонний бюджет на 5 відсотків.

Дорадники Картера повідомили, що з ними контактувалися також французькі та британські дипломати, та що совєти в минулому старалися вплинути на вислід президентських виборів, наприклад, в 1960-му році хотіли допомогти Джонові Кеннеді, в 1968-му Гюбертові Гомфрі, а в 1972-му Ричардові Ніксонові.

Президент Форд відложив формальне підписання договору з СССР

Вашінґтон. — Хоча у середу, 12-го травня, представники ЗСА та СССР в Москві поклали свої ініціяли під договором щодо обмеження сили атомових підземельних випробувань для мирних цілей, то формальні церемонії підписання цього договору президентом Джералдом Фордом і генеральним секретарем КПСС Леонідом Брежнєвим були відложені, правдоподібно до кінця наступного тижня або навіть на пізніший реченець. Договір, який обмежує силу підземних атомових вибухів до 150 кілотонн та встановляє процедуру для взаємної перевірки цих випробувань представниками ЗСА та СССР, мав бути підписаний Фордом і Брежнєвим вже в четвер, 13-го травня. Хоча Білий Дім офіційно не подав причини, то деякі дорадники президента Форда твердять, що підписання відложено з „технічних причин", а інші натякають, що з уваги на те, що договір „дещо контроверсійний", президент воліє почекати з підписанням аж після правиборів в Мічіґені, бо не хоче додавати „амуніції в руки Роналда Рігена", який, як відомо протягом останніх 10-ох днів переміг президента Форда у п'ятьох правиборах. Інші дорадники Білого Дому твердять, що Президент хоче підождати, аж відбуде наради з французьким президентом Валерієм Жіскаром д'Естеном, який незабаром має прибути до Вашінґтону.

Представники ісламських держав конферують в Істанбулі

Інстанбуль, Туреччина. — Ройтер інформує, що в середу, 12-го травня ц. р. тут розпочалась конференція представників 42 ісламських держав, ціллю якої є розглянути сьогоднішнє політичне положення в світі і обговорити справи Кипру і Палестини у цілому комплексі Близького Сходу, та події в Азії і Африці, зокрема поширення впливів Москви на африканському континенті і участь чужих військових частин в Анголі і інших країнах Африки. Конференцію, у якій беруть участь переважно міністри закордонних справ, відкрив прем'єр-міністер Туреччини Сулейман Демірель, який у своєму слові засуджував переслідування палестинців і турецьких патріотів на Кипрі, як також расову дискримінацію в Африці, і перестерігав Грецію перед політикою перетягання поодиноких держав на свою сторону. Ще перед заявою прем'єр-міністра, міністерство закордонних справ Туреччини опублікувало заяву, в якій визнається Визвольну Палестинську Організацію, очолювану Ясіром Арафатом, за одинокого репрезентанта палестинського народу і що Туреччина дозволить цій організації відкрити своє представництво, яке буде трактоване на рівні з представництвами інших держав світу.

ВАЛЕНТИНОВІ МОРОЗОВІ ПОГРОЖУЮТЬ „ПСИХУШКОЮ"

Валентин Мороз

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР) — В червні ц. р. Валентина Мороза мають перевезти з Владімірської тюрми, де він ув'язнений від 1970 року, до таборів. Одначе вже від деякого часу тюремні власті почали поширювати вістки, що Мороз став, мовляв, дуже релігійним, „говорить з Богом" і т. п., та що його слід перевезти радше на „лікування" до психіятричного заведення. Потрібна негайна категорична протестна акція проти нових спроб КГБ запроторити Валентина Мороза до психіятричної тюрми.

У Владімірській тюрмі загострили останньо теж режим проти ін. в'язнів. Там тепер, крім Мороза находиться Юрій Шухевич, Зиновій Антонюк, Євген Пронюк та Олександер Сергієнко.

З. Антонюк був засуджений обласним київським судом 8-15 серпня 1972 року, на якому головував відомий сталініст-садист Дишель. Антонюка засудили на 7 років таборів суворого режиму і 3 роки заслання. За порушення таборового режиму його перевезли з Пермського табору ч. 35 до Владімірської тюрми, де стан його здоров'я серйозно погіршився.

Є. Пронюк був засуджений на початку грудня 1973 року тим же київським обласним судом по справі В. Лісового і І. Семенюка на 7 років таборів суворого режиму і 5 років заслання. Він теж перебував у Пермському таборі ч.35. В 1976 році його запроторили до Владімірської тюрми.

В. Лісового в грудні 1975 року возили з Мордовськго табору до Києва, де КГБ намагався „вплинути" на нього, щоб він покаявся. При кінці грудня його перевезли знову до табору, не добившись від нього жадних покаянь.

В останніх місяцях посилилися репресії проти української молоді, головно середньошкільників. Так, наприклад, ще в грудні 1975 року у середній школі ч. 75 у Львові заарештували групу учнів з 5, 6 і 7 клясів під закидом „малювання тризубів". Щораз частіше також, порядком репресій, пересиляють українців з Львівської области до інших областей на сході.

Після 15 років ув'язнення звільнили Лева Лук'яненка та Івана Кандибу. Лук'яненко вийшов з Владімірської тюрми, Кандиба з Пермського табору ч. 35.

Відновлено діяльність Федеральної Виборчої Комісії

Вашінґтон. — У вівторок, 11-го травня, президент Джералд Форд підписав законопроєкт, який відновив діяльність Федеральної Виборчої Комісії і звільнив 2.1 мільйона долярів на „дорівняльні фонди" для кандидатів у президентських правиборах. Як відомо, в січні ц. р. Найвищий Суд ЗСА заперечив конституційність тодішньої Виборчої Комісії, бо деякі з членів Комісії були призначені Конґресом, а Суд твердив, що Конституція передбачує, що такого роду федеральні аґенції мусять буди призначені Президентом. Президент Форд, зазначуючи, що має деякі застереження до законопроєкту, сказав, що все одно підписує його, бо в іншому випадку багатьом кандидатам не вистачило б фондів на дальше ведення їхніх правиборчих кампаній. Він також сказав, що незабаром передасть Сенатові прізвища шістьох членів Виборчої Комісії, однак покищо не назвав їх. Федеральна Виборча Комісія не тільки контролює „дорівняльні фонди" для кандидатів, але також розглядає зажалування щодо порушень виборчих законів, пропонує зміни в тих законах тощо.

Конференція ОН в Кенії натрапляє на труднощі

Найробі, Кенія. — Конференція Об'єднаних Націй для справ торговлі і розвитку, яка відбувається тут вже другий тиждень і у якій беруть участь представники 135 країн світу, натрапляє на чимраз серіозніші труднощі у зв'язку з ідеологічними, політичними чи навіть персональними непорозуміннями між поодинокими делеґаціями. В середу, 12-го травня, як інформує Ройтер, велика арабська делеґація з 13-х країн покинула залю нарад, коли був покликаний до слова представник Ізраїлю Маєр Ґаббай, проти виступу якого араби раніше безуспішно протестували. Тому не відомо ще чи конференція, яка мала закінчити свої наради 28-го травня, зможе уложитись у програму з огляду на непередбачені труднощі і довгі дискусії між делеґаціями. Сесія у вівторок, 11-го травня, була майже повністю виповнена ідеологічним спором між делеґаціями Китайської Народної Республіки і Совєтського Союзу.

З УКРАЇНИ ДІСТАЛИСЯ НОВЕЛІ СЕРГІЯ ПАРАДЖАНОВА

Гельсінкі (УІС „Смолоскип"). — З України дісталася невеличка збірка новель Сергія Параджанова, теперішнього політичного в'язня в СССР, відомого вірменського кінорежисера з Києва.

Невідомо якою мовою були написані новелі збірки, але їх одержано в українській мові за теперішнім українським совєтським правописом. Рівнож невідомо чи ці новелі були будь-коли опубліковані, зате відомо, що їх поширюють в українському самвидаві. Рівнож одержано фотографію С. Параджанова, яку „Смолоскип" вже опублікував окремою листівкою і розповсюднює в кіномистецьких кругах різних країн.

Сергій Параджанов

У замітці до самвидавних новель С. Параджанова, одержаній теж з України, дослівно пишеться:

„Більшість з вас запам'ятали ім'я режисера та співавтора сценарію фільму „Тіні забутих предків" С. Параджанова.

Вірменин, народжений у Тбілісі, Сергій Параджанов зв'язав своє життя з Україною, а такі фільми, як „Українська рапсодія" і „Тіні забутих предків" вивели його до передніх лав майстрів радянського кінематографу. У світі широко знають кінорежисера Параджанова, але не знають його літературної праці.

Річ у тім, що Сергій Параджанов багато часу присвя-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Школи св. Юра беруть участь в „Українському ярмарку" в Ню Йорку

Учениці 6-ої кляси школи св. Юра плетуть килим на „Український Ярмарок". Сидять зліва: Аня Богачевська, Дарка Лещук, Ксеня Зелик і Дзвінка Кобаса.

Ню Йорк (В. Т-ець). — Коли в кінці того тижня, від п'ятниці до неділі, 14, 15 і 16 травня, на 6-ій і 7-ій вулицях в Ню Йорку проходитиме „Український Ярмарок" яким українці нюйоркської метрополії започаткують святкування 200-річчя Американської Незалежности і 100-річчя українського поселення в ЗСА, то в цьому „Ярмарку" дуже активну участь братимуть учні та вчителі парафіяльної школи, як рівнож Академії св. Юра, а також батьки учнів обох шкіл.

Згідно з одержаними інформаціями, обидві школи в суботу і неділю займатимуть чотири кіоски, в яких будуть показані різні приклади українського мистецтва, виконані переважно учнями, але також матерями. Також відбудуться покази як варити українські страви, писати писанки, виконувати українську кераміку тощо. Всі експонати будуть на продаж. В неділю, 16-го травня, учні обох шкіл візьмуть участь в мистецьких програмах, які проходитимуть на спеціяльно приготованих плятформах на вулиці та на сцені в авдиторії школи св. Юра.

Обидві школи почали приготовлятися до цього „Українського Ярмарку" ще в листопаді минулого року. Координатором проєктів початкової школи є вчителька Ольга Баздиґен, а в Академії цю функцію сповняє вчителька Таня Носед. У виготовлення експонатів і в підготовлення різних мистецьких виступів включилися всі учні, починаючи із садочка до найвищої кляси

(Закінчення на стор. 3-ій)

Українська писанка буде осередком уваги на фестивалі юних мистців

Гомдел, Н. Дж. (І. Г.) — Відділ Освіти Стейту Ню Джерзі в Трентоні щорічно влаштовує Фестиваль Юних Мистців для шкільної молоді від 13-ти до 19-ти років життя.

Цьогорічний Фестиваль відбудеться тут в „Ґарден Стейт Артс Центер" (виїзд ч. 116 із „Ґарден Стейт Парквею") 19-го, 20-го і 21-го травня 1976 р. від год. 9-ої ранку до 2:30 по полудні.

Пані Валентина Третяк, містоголова АДУК, відділу Північного Ню Джерзі, запрошена показувати писання і різьблення українських писанок вчителям і учням шкіл стейту Ню Джерзі під час триденного Фестивалю. Із мисткинею В. Третяк виступить писанкарка, пані Єлисавета Яцусь із Розел Парку, Н. Дж., яка показуватиме техніку кольорування української писанки.

Поруч виставки і писання та різьблення українських писанок, будуть майстерні (воркшап) фільму, драми і письменництва, під керівництвом фахівців із кожної ділянки.

В мистецькій програмі виступатимуть солісти, танцювальні групи і оркестри.

Вступ на Фестиваль для старших і молоді — безкоштовний.

Відділ Освіти запрошує на Фестиваль всі українські парафіяльні школи і молодечі організації.

Президент Франції закликає африканські держави боронити свою суверенність

Париж. — Президент Франції Валери Жіскар д'Естен заявив лідерам 19 африканських держав, які відбули тут свою дводенну сесію з представниками французького уряду, що вони повинні „обороняти свою свободу, суверенність, економічний і соціяльний розвиток, як частину тієї суверенности". В кінці наступного тижня Жіскар д'Естен плянує відвідати ЗСА і продискутувати з президентом Фордом і державним секретарем Кіссінджером цю його власну ініціятиву, яка змірає до затіснення політичних і торговельних зв'язків з „чорним континентом". Жіскар уважає, що совєтські впливи в Африці збільшилися тому, що африканським державам було легше одержати зброю й іншу допомогу від СССР, як від західніх країн в часі їхньої антиколоніяльної війни і вони брали там, де можна було легше дістати. Це однак не означає, — заявив президент Франції, — що африканські держави тяготіють до Москви чи мають якінебудь зобов'язання супроти Сходу.

Видано книжку „Історія хвороби Леоніда Плюща"

У В-ві „Сучасність" вийшло друге видання збірки документів п. н. „Історія хвороби Леоніда Плюща". Вперше ця книжка вийшла в цьому ж видавництві минулого року і її наклад вичерпався. У друге видання включені усі документи з першого накладу, а саме, основні дані про Плюща, його листування з Дніпропетровської психіятричної в'язниці, протестні письма друзів Плюща до різних совєтських органів влади, врешті заходи, що їх робила його дружина Тетяна Житнікова.

Книжку склала Тетяна Ходорович, відома російська діячка ручу для захисту прав людини в СССР. Оригінально усі документи в збірці були написані російською мовою і поширювалось у самвидаві. Вони були перекладені на українську мову у видавництві „Сучасність"

До другого видання Леонід Плющ написав післяслово вже після його виїзду з СССР. На пропозицію Л. Плюща до збірки увійшла також його стаття п. н. „Етична настанова". Нове видання має 208 стор. Мистецьке оформлення Любослава Гуцалюка. Ціна 5 дол. Книжку можна набути в українських книгарнях, а також в адміністрації В-ва „Сучасність". Замовлення треба висилати на таку адресу:

Nina Dmytzkyj, 875 West End Avenue, Apt. 14B, New York, N.Y. 10025.

Відкриття пам'ятника на могилі М. Лучковича

Едмонтон (Ю. К.) — Комітет побудови пам'ятника на могилі сл. п. Михайла Лучковича повідомляє, що збірка на цей пам'ятник закінчилася і що повний фінансовий звіт з його діяльности буде поданий незабаром в українській пресі. Пам'ятник виконала українська фірма Dominion Granite Northgate Memorial Co. під управою Михайла Андріїва на підставі пляну відомого українського поета і мистця Святослава Гординського з Ню Йорку. Його відкриття відбудеться в неділю, 13 червня ц. р., в 3 год. п.п. на українському цвинтарі св. Михаїла, тобто в дні, коли там будуть відправлені панахиди за спокій душ померлих. До участи у відкритті будуть запрошені Владики обох наших Церков, українсько-канадські політики, родина М. Лучковича та широкі кола українського громадянства. Святом проводитиме адв. Петро Саварин. Відбудеться воно при співпраці Провінційної Ради Альберти КУК і Т-ва Українських Піонерів Альберти.

Дипломи і медалі за антинаціоналізм

Київ. — Газета „Радянська Україна" у числі з 6-го травня ц. р. помістила повідомлення Спілки Журналістів УССР про присудження премій ім. Я. Галана за кращі твори журналістики, публіцистики та кінопубліцистики, написані в 1975 році. „Медалю і дипломи лауреатів премії" присуджено: „Т. С. Мигалю — журналістові і письменнику за серію статтей, памфлетів і фейлетонів, вміщених у періодичній пресі та у книзі публіцистичних творів „З-під ганебного стовпа", які викривають злочинну діяльність українських буржуазних націоналістів". Республіканське відзначення — медалю і „диплом лаурета" одержав також Ростислав Братунь, який уславився в боротьбі з українськими буржуазними націоналістами і „викривав їхню ганебну роботу".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City. N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31. 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

НАТО в небезпеці

Комуністична інвазія в Африці і шантажування Москвою багатьох европейських країн, а зокрема пожвавлена активність комуністичних партій в Італії, Франції, Еспанії та інших країнах Европи, які змагають до захоплення влади „конституційним шляхом", себто шляхом легальних виборів прийти до влади, знову висунула проблему Північно-Атлянтійського Пакту (НАТО) на перше місце в обговорюванні цієї справи на сторінках европейської преси. Популярний і почитний щоденник „Нос Цюріхер Цайтунг" добачує навіть загрозу для самого існування НАТО, бо, як твердить газета, „комуністична інвазія в Европі „моральна, економічна, пропаґандивна" посунулася вже так далеко вперед, що почала безпосередньо загрожувати оборонній системі, розбудованій европейськими країнами після Другої світової війни, а З'єднані Стейти не роблять нічого, щоб цю загрозу зупинити". Також інші европейські газети з обуренням сприймають безчинність ЗСА у відношенні до наявної загрози, перед якою опинився НАТО. Існують вправді заяви президента Форда і державного секретаря Кіссінджера, — каже інший німецький щоденник „Франкфуртер Альґемайне", — але вони „страшенно наївні, нерозсудливі і нерішучі, які не те, що не відстрашують Москву від дальших акцій, але навпаки, ще більше її до цієї акції заохочують".

У Франції, яка є тільки формально членом НАТО, панує цілком відмінна настанова: колишній французький міністер за урядування президента де Ґоля, Альбін Шаляндон, висловив був навіть свого часу домагання, щоб розв'язати Північно-Атлянтійський Оборонний Пакт і замінити його іншим оборонним союзом, до якого входили б виключно европейські держави. Цей Союз мусів би опісля подбати про те, щоб заключити угоду із ЗСА, щоб вони дали необхідне забезпечуюче прикриття. Цю позицію колишнього французького міністра сильно скритикував британський консервативний посол Джуліян Крітчлі, голова комісії для питань оборони в західньо-европейському союзі, який між іншим заявив, що кожний акт, який може бути інтерпретований в Москві як кволість оборонної спроможности Европи із сильною піддержкою ЗСА, треба засудити. Шаляндон на його думку має добрі ідеї, але політична і мілітарна дійсність та присутність совєтської військової сили „під нашими дверима" вимагає, щоб покищо задержати статус кво, якщо йдеться про оборону Европи.

А все таки, помимо пересторог і речевої дискусії серед европейських політиків, НАТО стоїть перед загрозою, якщо не будуть пороблені відповідні превентивні заходи і якщо політика детанту між ЗСА і СССР не буде піддана основній ревізії.

Злочинець обвинувачує

Немає сумніву, що гуманність і справедливість вимагають, щоб якнайшвидше була полагоджена проблема палестинських арабів і задоволені їхні національні, політичні та культурні вимоги. Навряд чи є на світі багато людей, які заперечували б, що Ізраїль повинен цю проблему чимшвидше розв'язати, в порозумінні з арабськими державами, чи то на форумі Об'єднаних Націй, чи в безпосередніх переговорах.

Але це вже справжня іронія, що „в обороні" національних, політичних і культурних прав палестинських арабів часто виступають речники Совєтського Союзу, який є найбільшим порушником цих прав своїх власних громадян. Справжніми кпинами є заяви представників в Об'єднаних Націях про те, що палестинські араби мають право на свою самостійну державу та на плекання своєї культури, виголошувані саме в час, коли кремлівські верховоди посилили свою народовбивчу русифікаційну політику „злиття націй". Як глум і кпини з людської інтеліґенції звучать твердження совєтських дипломатів, що палестинським арабам належаться всі політичні права, а в той самий час Москва постійно порушує всі права своїх громадян, ґарантовані совєтською паперовою „конституцією" та паперовими законами.

Кілька днів тому совєтський амбасадор до ОН, Яков Малік показав лицемірство Москви, закинувши Ізраїлеві ведення політики „ґеноциду" за те, що під час придушення заворушень на окупованій арабській території ізраїльська поліція та вояки вбили кількох арабів. Самозрозуміло, що ніхто не схвалює цього вчинку ,але Москва не має жадного морального права висловлювати „обурення" і називати це „ґеноцидом", коли на совісті Кремля тяжить кров мільйонів жертв. Голодова облога України в 1933-их роках, масові вбивства в Катині, Вінниці, Львові та інших місцевостях, переведені совєтським НКВД, попередником теперішнього КҐБ, можуть з успіхом конкурувати щодо жорстокости й кровожадности із злочинами нацистів.

Проте, світ вже добре знає, що Москва користується методою таврування інших, щоб відвернути увагу від власних злочинів. Тому і совєтську „оборону" палестинських арабів приймається сьогодні в світі не як оборону людських прав для арабів, а як прикривання совєтських народовбивчих практик проти народів рабовласницької імперії.

В Китаї продовжується чистка

Шангай. — Ройтер інформує, що чистка в Компартії Китаю далі продовжується у зв'язку з останніми сударами між прихильниками Мао Тсе-тунґа і симпатиками колишнього заступника прем'єр-міністра Тенґ Гсіао-пінґа. У вівторок, 11-го травня стало відомо, що Мао Тсе-тунґ звільнив із становища міністра шкільництва і виховання Джоу Юнґ-гсіна доля якого і досі не відома. Поширилися також чутки, що його замордовано. Джоу, який був високо едукованою особою, був вперше заатакований урядовою пресою в часі неспокоїв в Пекіні в квітні ц. р. Опісля двом чужинцям було сказано, що Джоу помер на запалення мозку, але закордонні дипломати твердять, що він живий і знаходиться в одній із в'язниць в Пекіні.

І. Світ

ПОДІЇ ТА ЗМІНИ В ПЕКІНІ

Останні кілька тижнів преса приносила багато вісток, статтей та коментарів про події в Пекіні та інших важливих місцях в Китаї. Часом ці події набирали бурхливого характеру, бо в них приймали участь багатотисячні натовпи, демонстрації не вгавали тижнями, а на стінах наліплювалися різні плякати і написи, пов'язані з політичними „недотягненнями", або навіть шкідливими ділами окремих політичних лідерів країни.

Цікавим було і є те, що опінія т .зв. знавців китайських справ і взагалі питань азійського Далекого Сходу не була однозгідна. Кожний такий авторитет мав свої думки та свою оцінку, не звертаючи уваги на психологічний бік питання, на настрої китайської маси, яка брала участь у тих подіях.

„Свобода", як і інша українська преса тут і в Европі, звичайно подає скорочено відомості про подібні події в Китаї, побудовані на інформаціях, запозичених головно з американських телеграфних аґенцій та більших часописів. Годі дати повну картину тих або інших подій, бо для цього треба б мати своїх українських кореспондентів там, на місці, або принаймні поблизу.

Ми не будемо зараз переказувати, як ці останні події проходили та які були відгуки на них у світі, нас цікавить в першу чергу, як реаґувала на це Москва.

Москва не бачить, або не хоче виявити своїх плянів і конкретних думок про бурхливі події в Китаї. Вона також не виявляє своїм читачам того, як реагує в китайських містах на офіційні повідомлення народ, або, що пишеться на стінних пляках та листівках і як їх приймає широка маса китайського населення. Московські статті та виступи говорять тільки в загальниках про т. зв. „кліку Мао", про те, як вона псує комуністичну ідею та як „поневолює" китайський нарід! Адже було б гарно, коли б порівняти те поневолення зі своїм, яке існує в кордонах СССР й у країнах, де Москва тримає свої війська? Це було б правдивою оцінкою положення в Китаї.

Головною темою виступів довші тижні було те, що один з лідерів Китайської комуністичної партії Тенґ Гсіяо-пінґ, замісник померлого Чжоу Ен-лая і його адоратор, став на „помилковий шлях" у своїй діяльності, але деталів не було подано; були лише загальники, що він нібито перейшов на „капіталістичні шляхи". Які саме ті шляхи та в чому виявлялися, про це не писалося на пляках, призначених для натовпу. Більше було в китайській пресі, яку все треба брати обережно. Китайська преса назагал не дуже вибаглива, а до комуністів взагалі була примітивна.

Треба також мати на увазі, що після того, як Пекін почав і переводить далі повільну реформу китайського письма, обмежуючи вживання гієрогліфів і модифікуючи їх, він тим самим унеможливив точність висловів, обмежив частинно передачу думок. Це звичайні позитивні і неґативні сторони переходу з однієї абетки до другої.

Чому в Китаї вживається метода різних демонстрацій, притягнення натовпу до політичних акцій, роблення „революцій", як була т. зв. „культурна р е в олюція" кілька літ тому? Відповідь є одна і дуже проста — це притаманне для китайського (народу — Х А Н) населення. Воно не поширюється на т. зв. меншинні групи, яких нараховується поверх 50 мільйонів, ніхто фактично не знає точних чисел.

Китайці люблять вуличні вияви своїх настроїв. Це в їх звичаях виносити загальні справи на вулицю (інша річ зі справами персональними, які можуть шкодити збереженню власного обличчя).

Винесення шкідливих явищ на вулицю, п'ятнування провин або відхилів у поведінці окремих політичних діячів направлене на „втрату" обличчям того, кого ім'я виявлене. В даному разі це замісник Чжоу Ен-лая, його протеже, Гсіяо також виступив з прощальним словом на його похороні. Але і тут з ним не трапилося того, що є звичаєм у Совєтах. Його не викинули на „смітник історії" відразу, не розстріляли ,не заслали, як це роблять московські керманичі. В остаточних рішеннях партії йому дається можливість поправити свої помилки та бути корисним для партії й країни.

На сцену вийшов переможцем мало відомий раніше новий лідер Гуа Куофенґ, який був важливою особою в районі Шанхаю та інших місцях.

Китайське Політбюро мало надзвичайне засідання в Пекіні 7-го квітня, на якому прийнято ряд рішень, що криють в собі далекосяжні зміни в ієрархії країни, а це в свою чергу буде впливати на зовнішню та внутрішню політику партії та уряду. Зокрема треба приглядатися на вияви відношення до СССР. Тут мабуть не буде багато змін, бо ідеологічна боротьба і далі ведеться, часом набираючи великої гостроти.

Отже рішення китайського Політбюро має кілька точок. Офіціоз партії аґенція „Гсінгуа" повідомляє, що в понеділок 5-го квітня було у поспіху скликане засідання Політбюро, на якому було присутніх тільки 20 членів. Це засідання було „надзвичайне", воно відбулося після відомих заворушень у Пекіні, під час яких були спроби підпалення важливих установ. Отже, натовп вийшов з-під контролі поліції. Були спроби його зупи-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Юл. Мовчан.

РУМУНІЯ – КРАЇНА КОМУНІСТИЧНА, АЛЕ САМОСТІЙНА

(1)

Характеристична подробиця: висівши з літака і вступаючи до аеродромного будинку, зразу впадають в очі озброєні постаті солдатів. При тому, солдати тримають рушниці не за плечима, а спереду в обох руках так, наче вони ось-ось накинуться на вас і почнуть стріляти. Тому вам здається, що ви заходите не до приміщення для митної контролі або до почекальні, а до якогось „концентраку" чи до тюрми. Це саме ми бачили в інших „комуністичних" країнах — Юґославії, Чехо-Словаччині і т. д., але ніколи в „капіталістичних" країнах(за винятком, хіба, Південної Кореї, хоч то було на другий день після вбивства жінки голови уряду Парка в серпні 1974 р.).

Немає двох думок — гарне столичне місто Букарешт з його просторими й численними парками, зелено-блакитного кольору озерами та привітно-гостинними людьми. В той час, коли наш Київ дістав назву „Париж Східньої Европи", Букарешт з його монументальними французькими фасадами неоклясичного стилю, імпресивними музеями та пишними садками довкола вілл та хат дістав назву „Париж Балканів". Як відомо, майже до Другої світової війни Румунія не тільки воєнно-політично, але й культурно-економічно досить тісно була пов'язана з Францією. Французька мова тут, кажуть, була другою мовою (хоч і тепер багато румунів володіють тією мовою). Натомість, ми тут ніде не чули „языка" московського „старшого брата". Один румунський вчитель сказав, що десь до скону „батька народів" Сталіна російська мова була обов'язковою по всіх школах. Тепер, подібно до інших чужих мов, вона є добровільною: хочуть діти чи, скорше, їхні діти її вивчати — можуть вив чати, не хочуть — можуть вивчати якусь іншу.

Але румуни не є руссо- чи москво-фобами. Про це свідчить те, що багато вулиць Букарешту носять імена минулих російських діячів, які, правда, не мали нічого спільного з совєтськими „визволителями". Є тут вулиця (одна з найголовніших) Кисільова — якогось царського генерала, що колись за щось прислужився Румунії, вул. світової слави хеміка Менделеєва, вул. композитора Чайковського, вул. Льва Толстого і т. д.

Те, що багато румунів „недолюблюють" однопартійно-тоталітарний режим Миколи (Ніколаі) Чаушеску — в цьому, звичайно, нема нічого дивного. Але трохи дивним і незвичайним є те, що вони бодай з туристами не бояться відверто критикувати „діла" того режиму. Не буду далеко йти — скажу про нашого туристичного провідника — симпатичного молодого чоловіка років 30 (отже, вже виріс і виховався в умовах того режиму). Проїжджаючи майданом, на якому стоїть висока фігура Леніна на фоні маєстатичної а ля Московський університет споруди (зроблений совєтами, як „дарунок совєтського нароту румунському народові") наш провідник каже:

— Це єдиний пам'ятник, де туристи не прохають мене зупинитися або детальніше його оглянути.

Або ще: виїхавши з Букарешту і опинившись в якомусь провінційному містечку, провідник, показуючи на якийсь будинок, каже:

— Ось на тому будинку по обох боках дверей бачите два написи: один — зеленого кольору, другий — червоного. Зелений напис свідчить, що там міститься міська рада цього містечка, а червоний означає, що в тому ж будинку також міститься місцевий комітет комуністичної партії. В дійсності ж як тут, так і скрізь, вирішальну ролю відіграють не ті, що сидять за столами, покритими полотном зеленого кольору, а ті, що сидять за столами червоного кольору...

Хтось запитує, чи може румунський громадянин поїхати до будь-якої іншої країни подібно, як напр., це можуть робити американці.

— Теоретично — так, але практично це майже неможливо, — відповідає румун. — Щоб поїхати на візиту, скажімо, до Швеції чи до ЗСА, для цього треба подати заяву, на відповідь якої треба чекати щонайменше 2-3 місяці. Потім вам висилають 7 (сім) різних паперів, які треба виповнити. Потім — знову чекати місяць або два, а потім тих, яким теоретично дають дозвіл на виїзд, викликають на інтерв'ю. Нарешті, ваш начальник, де ви працюєте, повинен за вас поручитися, що ви не залишитеся, а повернетеся назад звідти, куди ви хочете їхати. Оскільки таких поручителів не так легко знайти, як також і те, що для виїзду за кордон треба заплатити закордонною „твердою" валютою, фактично дуже мало румунів (менше ніж 90% тих, що про це клопочуться) мають змогу користуватися закордонними прогульками..

То тут, то там на перехрестях доріг видніються плакати з закликами про виконання п'ятирічних плянів, що дуже нам нагадало совєтську дійсність, коли так само голодному населенню СССР було обіцювано майже рай на землі, якщо тільки буде здійснена сталінська „пятілєтка". Якої думки про це наш провідник?

(Продовження буде)

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО: „УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ НА ШЛЯХУ ДО УСПІХІВ"

Корективи до статті Романа Ільницького в числах 71, 72 й 73 „Свободи", 1976 р.

Коли українець - канадієць читає цю статтю, то йому пригадується загальна байка про американців, що вони профани в їх знанні про Канаду; що більшість з них думає, що вулицями Вінніпеґу розгулюють полярні ведмеді.

Автор починає свою статтю довгим вступом, в якому поучає читачів про українське плем'я в Канаді, звідки воно взялося й як воно розмножилося, неначе він відкрив уперше це плем'я і ділиться своїм відкриттям з непоінформованими американськими читачами. Тим часом українські читачі в Америці не такі необізнані і знають про українську Канаду багато більше.

Але поза цим вступом матеріял статті цікавий. Коли б усунути з нього помилкові твердження, а доповнити (на рахунок скорочення вступу) важливими фактами, яких автор чи не знає, чи замовчує, і таким чином синтезувати статтю, то вона була б цінною й корисною.

Наприклад, автор твердить, що „Між першими іміґрантами мало було освічених людей, найбільше було (серед освічених) священиків, що були напочатку всім: учителем, лікарем і редактором перших бюлетенів і газет"... Це твердження цілковито хибне. Священиків на початку не було зовсім, а пізніше було дуже мало.

В іншому місці автор каже: „Після Першої світової війни прийшла нова хвиля іміґрантів... це були вояки української армії, що боролись проти Росії і Польщі". Автор має на увазі „політичну" іміґрацію. В дійсності це не були лише вояки, але й культурні діячі з обох сторін Збруча.

Автор пропускає дуже важливий період між двома світовими війнами, в якому українці Канади виявили велику культурну й суспільну активність. Ще перед тим вони добилися в Манітобі двомовних англійсько - українських публічних шкіл, а після скасування двомовности в цьому періоді в наслідок боротьби між двома партіями Манітоби, організували свою незалежну шкільну систему у всіх трьох степових провінціях з інститутами на чолі. Ці інститути випустили поверх 2,000 учителів і громадських провідників і провідниць. В цьому періоді українці добилися перших місць у муніципальних радах, перших послів у провінційних парляментах (Т. Ферлея, Д. Якиміщака й ін.), першого голови на довші роки провінційного парляменту (М. Бачинського) в Манітобі), першого посла до федерального парляменту (М. Лучковича). В тому періоді остаточно організувалися українські церковні ієрархії. Тоді ж стало на ноги українське письменство в Канаді.

Автор підкреслив, як перший важливий (ізольований) історичний успіх українців Канади, призначення в Саскачевані українця на пост губернатора (д-ра Воробця). Одначе, це не був перший „історичний" успіх. Це був один з важливих успіхів у серії рівнозначних подібних успіхів на політичному полі, як зазначено вище.

Наведені автором статистичні дані (не сказано з яких розроблених джерел) демонструють надзвичайний культурно - суспільний поступ українців Канади на рік 1971. Рівень цього поступу показує, що він не з'явився раптом, як манна небесна, а є наслідком систематичного завоювання українцями рік за роком, крок за кроком, свого належного місця в Канаді. Українці йшли шляхом від успіху до успіху. Успіхи не давалися легко, як і тепер не даються. Залежать вони від безперервних зусиль, і то масових зусиль, в процесі життя.

Але на що ми хочемо звернути увагу автора й читачів — це його неуважливість чи недосвідчення, виявлені в кінці статті. Вислів „уряд (канадський) спішить з допомогою" вимагає такого корективу: „уряд допомагає ,але ту допомогу треба виборювати". Щодо „літописів" автор уважає що нарешті буде виготовлене в Едмонтоні „академічне" видання історії українців Канади. В дійсності ми, українці Канади, маємо багату наукову літературу з історії нашого поселення. Ми маємо вже тепер те, про що наші брати українці Америки лише починають думати. Поминаючи праці проф. В. Кисілевського, якого згадує шан. автор. праці д-рів Ч. Йонґа, П. Юзика, І. Теслі й ін., яких автор не згадує, ми маємо монументальні праці д-ра М. Марунчака, якого Р. Ільницький збуває „триґомником". Д-р Марунчак є автором 3-ох томів (3-й том у друку) „Студій до історії українців Канади", зібраних ним джерельних матеріялів, коло 1500 сторінок друку, 2-ох томів загальної Історії Українців Канади, коло 1000 стор. друку, українською мовою, й „Історії Українців Канади" англійською мовою, в одному томі великого розміру на 792 сторінки. Ці праці д-ра Марунчака є виданням Української Вільної Академії Наук в Канаді, яка в 1975 році відсвяткувала своє 25-річчя наукової діяльности.

Отже те видання, про яке оповіщає Р. Ільницький і яке має бути виготовлене й видане в Едмонтоні, не буде першим академічним виданням. Віримо, що дійсно вийде, й бажаємо ,щоб воно вийшло ,але поправляємо шан. автора, що то не буде перше видання на порожньому полі. Тому назва статті Романа Ільницького, щоб не ображати канадських українців, мала мати назву „На шляху до нових успіхів", а не „На шляху до успіху".

До дрібних непоінформованостей автора дискутованої статті треба віднести його згадку про колишнього міністра Онтарійського уряду І. Яремка. Каже автор, що п. Яремко помер. Слава Богу, він ще живий і здоровий.

Д-р М. І. Мандрика

Вінніпеґ

Володимер Мацьків

В ПАРТИЗАНАХ

(Спогад з 1944 р.)

I

Так буває, що людині у старшому віці пригадуються події з молодших літ, які вона пережила, чи брала в них участь. Так і пригадалася мені подія, коли мені приходилося іти в партизани в користь московського загарбника. Коли весною 1941 року воєнний фронт, що засунувся був аж по ріку Волгу, прикочувався щораз ближче, і большевицька навала присувалася скорими кроками, багато українських родин із західніх земель нашої Батьківщини, йдучи за прикладом своїх східніх братів, почали пакувати найконечніші речі. Пізнавши в 1939 - 41 рр., що несе з собою червоно - московська армія та комуністичний режим, багато з наших людей не бажали більше стрічатися з ними. Головно люди, що працювали на суспільно-культурному чи національно - політичному полі, вже знали, що їм загрожує.

Коли вже всі надії та сподівання завели, коли надсувався грізний грюкіт гармат та приходили останні хвилини рішень, багато людей, хоч із великим болем серця, рішили покинути свої рідні пороги, свої дорогі села та міста, свої церкви — та йти в незнане, щоб врятувати хоч життя своїх дітей та їх молоді душі від безбожної загибелі.

Маючи троє доростаючих дітей та знаючи, що їм загрожує з боку московського комунізму, ми з дружиною рішили також податися на захід.

Це рішення не прийшло легко. Ми передбачували, які великі трудноші нас ждуть, тим більше, що наші матеріяльні засоби були доволі скромні, а здоров'я не було в порядку. Одначе ми вірили, що Господь нам допоможе.

Опустивши рідні сторони, ми зупинилися у Ліську над Сяном в надії, що воєнний фронт сюди не докотиться. Однак фронт сунувся на захід з такою скорістю, як перед трьома роками на схід. І нам не осталось нічого, тільки йти з хвилею втікачів дальше на захід.

По короткому побуті в Криниці, в найбільш на захід висуненій частині нашої рідної Лемківщини, прийшлося нам перейти на Словаччину, яка була тоді самостійною державою.

Словацький кордон ми перейшли в місцевості Пивнична. Зразу ночували кілька днів на своїх клунках під голим небом у кількох місцевостях. Вкінці завантажили нас на поїзд та завезли до великого й заможного села Клєновець, повіту Гнушта. Ця місцевість у надрічковій долині серед мальовничих Рудавських гір на ширині Будапешту.

Словаки прийняли нас доволі прихильно. Дали фір на завезення наших клунків, а було це яких 6 км. від залізниці, дали приміщення у шкільних будинках, дали також харчі, які зразу таки самі для нас варили.

Правда деякі допитували: „Пречо сте утекалі?" — та пояснювали нам, що „Русове добрі люде". Та на це ми великої уваги не звертали та, як уміли, так їм пояснювали цю „доброту".

Було там нас коло 150 осіб. Між ними досить загально знаних громадян із західніх земель, а було теж декілька наших земляків з-над Дніпра.

За кілька днів видали нам виказки „Утеченецькій преуказ", і люди почали шукати праці, дехто у місцевих рільників, що мали свої ґрунти на збіччях гір, дехто в недалекому місті при копанні тальку.

Відгуки війни сюди не доходили. Словаки, дітавши самостійність, тішилися нею та працювали спокійно, не маючи жадних обмежень.

Дехто з наших людей, продавши дещо з цінних речей (фотоапарати, годинни к и, килими тощо) роздобув трохи готівки (словацької валюти) та й думав, що перебуде тут спокійно важкі хвилі. Інші найшли працю, а разом з нею можливість існування.

Декілька осіб, головно старших, старалися переїхати до Братислави або ще десь дальше, а весь загал був вдоволений тим, що мав, та хотів ждати кінця війни.

Та сталося інакше. Десь наприкінці серпня в домі сільського старости чи якогось іншого достойника вибухла петарда чи бомба; вона крім гуку нічого злого не зробила, але це був початок словацької комуністичної революти.

У нас зараз зроблено трус. Перешукано всі клунки та, хоч нічого не найшли, казали всім перенестися до одного будинку. (Перед тим ми займали три будинки). Коли ми туди перенеслися, зараз поставлено коло нас варту та заборонено нам рухатися з місця.

В селі з'явилося нагло зо дві сотні словацького війська. Вони часто відходили кудись, то знову повертали, а по кількох днях пропали так нагло, як і з'явилися. На деяких домах вивішено чесько-словацькі прапорці, замість давніх словацьких.

Коротко після вибуху згаданої петарди до нас прибув якийсь доволі грубий словак у цивільному одязі, викликав всіх на подвір'я та досить доброю московсько ю мовою звернувся до нас приблизно такими словами:

„Ми прийняли вас до себе, як добрих людей, дали вам приміщення, дбаємо про харчі та працю. Одначе ми не знали, що ви зрадили свій край, свою совєтську владу та пішли з ворогом. Ваш совєтський уряд, ваші військa, що боряться на фронтах, хочуть забезпечити всім своїм громадянам щасливе життя, а ви не тільки не допомагаєте їм, а ще своєю співдією з ворогом, утруднюєте їх зусилля. За те треба вас гостро покарати. Ніяка кара не буде для вас завелика. Вас треба повивішувати на деревах на пострах для інших. Одначе совєтська влада не бажає вашої кари. Вона готова простити вам усі ваші великі провини, тільки ви мусите відкупити ті свої провини вашою кров'ю і то добровільно. Вкоротці прийдемо до вас".

(Продовження буде)

Шевченківське Свято в Бріджпорті

Дня 28-го березня ц. р. в Бріджпорті, Конн., відбулася академія в честь Тараса Шевченка. Інж. М. Стахів, голова УККА Від. Бріджпорту, відкрив програму. Імпреза почалась відспіванням американського гимну і „Заповіту". Реферат виголосив В. Климук, в якім він перейшов деякі важливіші точки з життя Тараса Шевченка, його цілі та ідеали.

Співав хор під дириґентурою п. Заяця, зі солістами Я. Шумигорою та інж. М. Стаховим. Опісля шкільні діти виголосили спільну деклямацію, яку підготовила учителька „Рідної Школи", п-і Чубата. З черговою точкою виступив пластовий гурток „Гуцулка", відспівавши дві пісні. Також під проводом пластунок Ліди Телещук і Наталки Болонної новачки виконали інсценізацію до пісні „Віє вітер".

Після перерви, Ігор Пендаківський висвітлив тридцять шість прозірок, пояснюючи деякі головніші малярські праці Тараса Шевченка. Відтак молодечий хор з Гартфорду, Конн., під дириґентурою п. Фриляка відспівав п'ять пісень в супроводі фортепіяну Роксоляни Саляк. В дальшій черзі програми виступила наша танцювальна група „Дніпро" під проводом Ірки Романів, виконавши танець „Гопак". Хор під дириґентурою п. Климука виконав дві пісні. Академію закінчено відспіванням українського гимну.

І. П.

З УКРАЇНИ ДІСТАЛИСЯ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

чував перед ув'язненням літературній праці. Він був співавтором кількох кіносценаріїв і автором кількох ориґінальних сценаріїв. І ще мистець багато працював у жанрі новелі. Своєрідно укладені, часом подібні до щоденникових записів з кіноекспедицій, іноді — до шкіців для нового фільму, короткі новелі Сергія Параджанова вражають цікаво схопленими деталями, вмінням своєрідно бачити світ. Новелі ці зараз поширюються в українському самвидаві". С. Параджанов, вірменин, народився в 1924 р. в Тбілісі. В 1951 р. закінчив Всесоюзний Державний Інститут Кінематографії в Москві. З 1954 р. почав працювати кінорежисером, від коли майже цілковито пов'язав своє дальше життя з Україною. До 1964 р. закінчив п'ять українсько-мовних фільмів на студії ім. О. Довженка в Києві. В тому ж році закінчив фільм „Тіні забутих предків", згідно з фільмовою критикою — „найбільш неортодоксальний, кольоритний і чуттєвий фільм, який будь-коли був зроблений в СССР". Фільм цей зразу був скритикований і вкоротці заборонений. Не зважаючи на заборону, совєтські власті використали його для закордонної пропаґанди, де він на фільмовому фестивалі в Мар дель Плята здобув перше місце. Не зважаючи на чисельні запросини, Параджанову ніколи не дозволили виїхати закордон.

Згідно з одержаною з України вісткою, батько Параджанова брав активну участь у вірменському визвольному русі і був розстріляний або загинув у тюрмі.

Ще у 1965 р. С. Параджанов разом з іншими українськими культурними діячами (В. Кирейком, П. Майбородою, Л. Костенко, І. Драчем, О. Антоновим і Л. Серпіліним) протестував проти масових арештів в Україні. В квітні 1968 р. він підписав петицію до Л. Брежнєва, протестуючи проти арешту В. Чорновола. В 1966 р. він накрутив фільм „Київські фрески", який перед закінченням був заборонений і знищений. В 1969 р. в часі дуже короткотривалих полегш, він накрутив у Вірменії фільм „Саят Нова" („Кольори гранату"), який теж був заборонений, а по кількох роках перероблений без згоди кінорежисера і згодом висвітлюваний в обмеженій кількості кінотеатрів СССР.

17 грудня 1973 р. С. Параджанов був заарештований і обвинувачений в різних провинах включно з мужолозтвом (Пар. 122 Карного Кодексу УССР). Згідно з одержаними інформаціями, справжньою причиною арешту і жорстокого засуду (5 років ув'язнення) було вільнодумство С. Параджанова, його переконання і спроба пов'язати вірменський рух опору з українським. Хоч на закритому суді цього аспекту його діяльности не було видвигнено, то згідно з київською інформацією, якраз цей аспект його діяльности був справжньою причиною засуду.

Після засуду в травні 1974 р. С. Параджанов відбуває своє покарання разом з кримінальними злочинцями. Місце його побуту совєтські власті держать у великій тайні і навіть найближчим його приятелям не відома теперішня доля кінорежисера.

Школи св. Юра...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

Академії. Самозрозуміло, що не обійшлося без допомоги матерей, які вишивали подушки, серветки, блюзки і сорочки, українські одяги для ляльок. Всі ті мистецькі вироби можна буде оглядати і закуповувати в суботу та неділю в 4-ох кіосках, призначених для обох шкіл св. Юра.

Неділя, 16-го травня, — це також день мистецьких виступів, концертів і різного роду демонстрацій. В 1-ій год. по полудні учениці всіх кляс початкової школи св. Юра будуть виконувати великодні гагілки, яких їх навчила п-і Дарія Ґенза. В 2-ій год. п-і Люба Волинець демонструватиме, як приготовляти деякі українські страви, а п-ні Наталка Дума — як пекти наші неперевершені торти. Годину пізніше в авдиторії школи св. Юра будуть показані фільми і прозірки, виготовлені учнями Академії під наглядом вчительок Гандзі Савицької та Зірки Дерлиці, які зображуватимуть життя української громади в Ню Йорку. В 4-ій год. проходитимуть покази писання писанок, виконування кераміки, дереворитів та вишивок. Опісля, о 5-ій год. дівчата і хлопці з 8-ої кляси виконають кілька народних танків, хореографії п-і Дарії Ґензи, а також будуть вчити охочих з публіки як танцювати „Гопака", „Аркана" тощо. В 6-ій годині відбудеться „Показ моди", на якому учениці та учні обох шкіл демонструватимуть стилізований одяг з українськими мотивами, як рівнож українські народні строї. Координатором „Показу моди" є п-і Ірина Куровицька. Фіналом дня буде музичний концерт Академії св. Юра, під мистецьким керівництвом вчительки Богданни Волянської, який відбудеться в авдиторії школи.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Посвячення пам'ятника на могилі мистця Василя Кричевського

Бавнд Брук (Л. Дражевська). — Посвячення надгробного пам'ятника на могилі видатного українського мистця Василя Кричевського і його дружини Євгенії урочисто відбулось тут на Українському Православному Цвинтарі у Провідну неділю, 2 травня ц. р.

Василь Кричевський один з найвидатніших українських мистців двадцятого століття, новатор у ділянках архітектури, малярства, графіки, прикладного мистецтва, оформлення театральних вистав і кінофільмів, мистецтвознавець і педагог, перший президент Української Державної Академії Мистецтв, останні роки свого життя перебував у Венесуелі, де й помер 1952 року. Його дружина померла 1967 р. Обоє були поховані на цвинтарі в столиці Венесуелі — Каракасі.

У квітні 1975 року Митрополит Української Православної Церкви, Владика Мстислав, під час своїх відвідин Венесуелі, побачив, що могила великого українського мистця занедбана і перебуває у ділянці цвинтаря, що незабаром має бути ліквідована. Владика Мстислав ще у Венесуелі порушив справу перенесення тлінних останків Василя Кричевського і його дружини до Українського Пантеону — цвинтаря Церкви-Пам'ятника у Савт Бавнд Бруку.

Були потрібні кошти на перенесення тлінних останків Василя Кричевського та його дружини до ЗСА, а також на перевезення мистецьки виконаного пам'ятника. Повернувшися до ЗСА, Митрополит Мстислав звернувся за допомогою до українського громадянства. При Українській Вільній Академії Наук був створений спеціяльний Комітет сприяння цій справі. Почесним головою став Митрополит Мстислав, головою — мистець Петро Холодний, членами — українські мистці і учені. Комітет видав заклик з проханням надсилати пожертви. Зразу ж почали надходити датки від українців з Америки, Канади, Венесуелі, Англії, Франції та інших країн.

В кінці липня 1975 року тлінні останки Кричевських перевезено літаком з Венесуелі до З'єднаних Стейтів, 2 серпня відбувся урочистий похорон на цвинтарі у Савт Бавнд Бруку. Пізніше на пароплаві прибув пам'ятник.

Обряд посвячення пам'ятника і панахиду 2-го травня відправив Митрополит Мстислав у сослуженні кількох священиків. Зібралось багато шанувальників великого мистця. Для участи у церемонії спеціяльно приїхала з Венесуелі дочка Кричевських — Галина Кричевська-Лінде, що там постійно живе. Були інші члени родини, що живуть у З'єднаних Стейтах, було двоє учнів Кричевського: архітектори Сергій Бабулевич і Рената Крамара, які вчилися у нього ще в Києві. Були українські мистці — Петро Меґик з учнями Мистецької Школи у Філядельфії, був Михайло Дмитренко, також Петро Холодний, голова Комітету, що сприяв перевезенню тлінних останків Кричевських з Венесуелі до ЗСА, та члени Комітету.

Виконаний у Венесуелі пам'ятник на могилі Кричевських зроблений за проєктом Вадима Павловського. Пам'ятник становить велику вертикальну плиту з темносірого ґраніту. На плиті — хрест і прикраса: український народний орнамент, що його мотиви все життя збирав і уживав Василь Кричевський. В Америці пам'ятник реставрували і додали горизонтальну гранітну плиту, що покриває могилу.

Після урочистого посвячення пам'ятника, Митрополит Мстислав сказав коротку промову, висловивши радість, що тепер тлінні останки великого українського мистця спочивають коло тих, що життя віддавали служінню Україні. Владика Мстислав з великою вдячністю відзначив, що багато українців прислали пожертви, щоб віддати належну шану пам'яті великого мистця. Зокрема Владика тепло згадав священика Української Православної Церкви у Каракасі, що збирав пожертви серед українців, які живуть у Венесуелі. Владика також подякував Комітетові при Українській Вільній Академії Наук, що організував збирання коштів.

СВЯЧЕНЕ В ІРВІНҐТОНІ

Ірвінґтон, Н.Дж.—В неділю 16-го травня ц. р. о год. 4-ій по полудні тут в залі Українського Народного Дому при 140 Проспект евеню, відбудеться спільне свячене трьох організацій — Відділів ОЖ ОЧСУ, ООЧСУ і СУМА. У програмі: святочне слово, цікаві фільми — Великдень на Гуцульщині і гагілки.

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН

Ню Йорк. — В неділю, 16-го травня ц. р. о год. 2-ій по полудні тут у Будинку Академії — 206 Захід 100-та вулиця, відбудеться Наукова Конференція УВАН, присвячена 100-річчю Емського указу про заборону українства. Доповіді виголосять: Юрій Лавриненко — „Політичний руч Вільної Спілки, як відповідь на Емський указ про заборону української культури"; Марко Антонович — „Заходи українців проти наслідків Емського указу"; Роман Сольчаник — „Михайло Драгоманів і Емський указ". Вступне слово скаже Василь Омельченко.

Шевченківська Академія в УВАН

Традиційна урочиста Шевченківська Академія УВАН відбулася в залі Академії, в будинку Централі КУК, у неділю 28-го березня 1976 р.

Програма Академії складалася зі вступного слова президента УВАН д-ра О. Барана, доповіді С. Мухина, розвідки проф. В. Жили та урочистого вручення почесних грамот заслуженим довголітньою безкорисною працею допоміжним робітникам УВАН.

Сесію проводив д-р М. І. Мандрика, відкривши її о год. 3-ій по пол. Відкриваючи, д-р Мандрик пояснив, що після традицій Академії, її Президія з'являється в академічних тогах двічі в рік: на Святі Шевченка й на річниці УВАН. За президіяльним столом сиділи в академічних тогах: о. д-р О. Баран, д-р М. Мандрика, проф. Ю. Любинський, д-р Л. Молодожанин, д-р Ірена Любинська. У вступному слові о. д-р О. Баран пояснив, що протягом років діяльности Академії, її щирі прихильники, поза її членством, безкорисно допомагали їй своєю працею, без якої не була б успішною й праця членів Академії. Деякі вже відійшли у вічність, як напр. майор О. Навроцький, стараннями якого розбудувався Воєнно-Історичний Музей, і який навіть помер на праці для Музею. Тому, з нагоди 25-літнього Ювілею УВАН, Президія вирішила нагородити на цій сесії почесними грамотами тих, що ще далі працюють для УВАН, за виключенням не менш заслуженого сотн. В. Левицького, який є тепер на платній посаді.

Після цього слідували доповіді. Темою доповіді маґістра С. Мухина, голови відділу Спеціяльних Колекцій Центральної Бібліотеки університету Манітоби, був огляд оцінок творчости Т. Шевченка, під гаслом „Вічне слово Кобзаря". На вступі прелеґент з'ясував епоху, в якій появився й творив Шевченко. Це була „весна народів" в Европі, яка викликала також визвольний рух в царській Росії. Цей рух в Европі вибух раніше, ніж в задушливій атмосфері під царем Миколою І-им; але все ж прийшов. В його атмосфері з'явився Шевченко, як історична неминучість, в ній зріс і став пророком відродження України. Далі прелеґент перейшов до оцінки творчости Шевченка в українській і російській літературі від початків і до нинішніх днів. Починаючи від надгробного слова Панька Куліша, він цитував далі Квітку-Основяненка, Костомарова, Франка, Овсянико-Куликовського, Короленка, Чехова, Стефаника і ін., закінчуючи на цінних дослідах і винловках письменників під комуністичною диктатурою — Марієтти Шаґінян та Олеся Гончара, які навіть під тією диктатурою змалювали Шевченка, як великого українського національного поета — борця за волю свого народу і всіх народів, „на землі сущих"; з національного поета він став поетом всесвітнім. Немає закутини на землі, куди б не проникло його слово.

Доповідь С. Мухини, хоча вона забрала поверх години часу, присутні, яких була повна заля, вислухали з великою увагою. Доповідь-розвідку проф. В. Жили, яку він прислав на Свято, не прочитано за браком часу.

Після цього президент УВАН вручив почесні грамоти таким особам: І. Попові за його праці в декоруванні приміщень УВАН, виробленні емблем, загальній допомоговій праці, Н. Оборца, за заслуги в допомоговій праці, пані Е. Оброца — за діяльну працю в Товаристві сприяння УВАН, Л. Рудницькому і В. Захарчукові за працю у Воєнно-Історичному Музеї. Всі вони висловили подяку і своє бажання працювати далі.

ІнфУВАН

Спільна наукова конференція УВАН і НТШ

В днях 28-го і 29-го лютого ц. р. в будинку УВАН відбулася спільна конференція Відділу Природничих і Медичних Наук УВАН і Хемічно-Біологічно-Медичної Секції НТШ.

Робота конференції провадилася в трьох сесіях: хемічно-біологічній, біологічно-агрономній і медичній. Про результати роботи кожної сесії буде подано окремо. Наразі подаємо огляд праці сесії біологічних і агрономічних наук.

Виголошено 8 доповідей. Предсідник сесії проф. Любов Марголіна, М. С., дійсний член УВАН, секретар Ольга Теребус-Кекіш, член кореспонд. УВАН.

Доповідачі і теми доповідей:

1. Агроном селекціонер Іван Громик, канд. с.-г. наук, член кореспондент УВАН: „50 років селекційної та науково-дослідчої праці із зерновими бобовими культурами на Уладівсько-Люлинецькій селекційній станції''. Улад.-Люл. Селекційна станція, одна з найстарших селекційних станцій України, відіграла велику ролю у виведенні цінних сортів цукрового буряка, зернових бобових культур та кормових страв. Селекційну працю з цукровим буряком провадив на протязі 62-ох років (1898-1960) відомий селекціонер Лев Людвигович Семполовський. Селекцію гороху почав у 1925 році Іван Громик. Вихідним матеріялом служили як місцеві популяції, так і зразки зі світової колекції Всесоюзного Інституту Рослинництва. Методами селекції були спочатку індивідуальний добір, а далі — гібридизація, яка провадилася в дуже великому маштабі.

Методою індивідуального добору було виведення 4-ох цінних сортів, а методою гібридизації ще 12 нових сортів. Сорти, що їх вивів селекціонер Громик, а саме: ч.ч. 208, 303 і 387 — були найбільше поширеними в Україні після війни 1960-1970 р.р.

Крім готових сортів, Уладівська станція мала перед початком Другої світової війни великий набір нових матеріялів, які в перспективі обіцяли стати більш продуктивними, ніж кращі уладівські сорти. Крім сортів, шляхом гібридизації створено нові ботанічні відміни гороху. В кінці 1943 р. І. Громику прийшлося залишити Уладівську селекційну станцію. В післявійськовий період селекційна робота з горохом відновилась. Серед нових селекціонерів варто відмітити М.С. Шульгу, автора п'яти нових сортів. Не обійшлося без фальшування історії. Авторство деяких сортів довійськового періоду віднято від І. Громика, який був тоді на еміграції, і приписано особам, що до цього прямого відношення не мали.

2. Селекціонер Іван Громик виголосив ще одну доповідь на тему: „Остання наукова експедиція академіка М. Ї. Вавілова в 1940 році'' (Західня Україна і Північна Буковина.). У 1940 р. академік М. І. Вавілов організував експедицію в Західню Україну і Північну Буковину для вивчення місцевої культурної фльори і для збору зразків с.-г. рослин. Було побоювання, що місцеві форми і сорти будуть під загрозою в зв'язку з проєктами совєтської влади відносно колективізації краю. В склад експедиції включені наукові співробітники ВІР'а по картоплі, вівсі і інших зернових культурах. З українських селекціонерів в склад експедиції запрошено: по зернових бобових — Іван Громик, фахівець по зернових культурах — Іван Безпалов і фахівець по кормових травах — Пилип Мартиненко.

М. І. Вавілов з притаманною йому енергією і ентузіязмом організував роботу всієї групи. Проте він не знав, що на нього чекало... НКВД намітило його, як жертву арешту, але не хотіло робити це в Москві, щоб не було розголосу. Тому його відпущено в далеку подорож, щоб там арештувати без зайвого шуму. Так і було зроблено. Він був заарештований в Північній Буковині. З Буковини його потайки відвезено до Москви. Загинув при жахливих умовах в 1943 році в Саратівській тюрмі.

Решта членів експедиції, хоча й була приголомшена цим арештом, одначе, була примушена продовжувати роботу. І. Громик подає детальні маршрути всіх учасників і результати праці тієї групи, до якої він належав. Не зважаючи на нищівний зудар, що його нанесли органи НКВД, експедиція виконала своє завдання. Наслідком роботи була докладна характеристика природно-історичних та економічних умов того часу в Західній Україні, Північній Буковині та Бесарабії. Вивчено географічне поширення окремих с.-г. культур. Зроблено детально інвентаризацію існувавших у той час сортів с.-г. культур та складено ботаніко-агрономічний їхній опис. Зібрано велику кількість зразків с.-г. рослин і представників дикої фльори. Цим самим було збережено для майбутнього використання цінні сорти, які були б втрачені під час суспільної колективізації. Зібрані зразки насіння культурної і дикої фльори значно збільшили генетичний фонд вихідних матеріялів для генетичної і селекційної праці з сільсько-господарськими культурами в СССР. З цікавих знахідок варто відмітити рідкісну однозерну пшеницю „Оркиш'' та деяких родичів культурного вівса. Зібрані під час експедиції матеріяли використав І. Громик для написання монографії „Зернові бобові культури Західньої України, Північної Буковини та Закарпаття''.

3. Проф. Микола Остап'як, науковий співробітник Пенсильвенського університету, член кореспондент НТШ: „Совєтська інквізиція в біології та сільсько-господарських науках в СССР і зокрема в Україні. Клясична генетика не відповідала намірам керівників совєтської влади перетворити природу людини і створити новий тип совєтської людини. З цієї точки погляду совєтська влада підтримувала напрям роботи віденського зоолога Камерера, садовода І. Мічуріна і агронома Т. Лисенка і спрямувала зусилля на критику праць визначних західніх генетиків і на розгром школи совєтських генетиків і селекціонерів. Наукова критика скоро перетворилася в політичні переслідування, в наслідок яких загинули: Вавілов, Карпеченко, Агол, Левит та багато інших. Особливо нищівними були постанови наукової сесії Академії Сільсько-Господарських Наук СССР в 1948 році. Після смерти Сталіна нагінка тимчасово припинилася, проте, знову поновилася при Хрущові. Після усунення Хрущова почався повільний поворот до методів клясичної генетики і регабілітації загублених владою генетиків, селекціонерів, біологів і агрономів.

4. Д-р Кіра Архімович: „Українські ботаніки світового маштабу і роля Мічуріна в їх загибелі''. Мічурін відзначається ярою ненавистю до науковців з широким світоглядом й особливо до представників клясичної генетики. Людина з незакінченою середньою освітою, він страждав від комплексу неповновартости і виливав свою злість на повноцінних вчених. Особливо він обрушився на світової слави генетика Г. Д. Карпеченка за те, що йому присуджено Рокефелерівську премію. В наслідок травлі, що її ініціював Мічурин, Г. Карпеченко загинув. Така сама доля була багатьох талановитих науковців. Страждали не тільки окремі науковці, а й цілі галузі науки, як наприклад: генетика, селекція, садівництво та інші.

Садівництво на Україні розвивалося на базі тогочасного стану генетики і селекції. Українські садоводи не підкорялися вимогам Мічуріна і його кліці — застосувати в наукових ділянках „мічурінські'' методи роботи. Виникла дискусія, в якій мічурінці застосовували поруч з фаховими також політичні арґументи. В наслідок цього українське садівництво розгромлено, наукового керівника Володимира Симиренка репресовано. Постраждало багато українських садоводів. Ще перед тим батько Володимира, світової слави садовод, Лев Симиренко загинув при загадкових обставинах. Під час доповіді був задемонстрований клясичний твір Лева Платоновича Симиренка „Помологія'', Два томи „Яблуня'' і „Груша'', видані в 1961 і 1962 роках Українською Академією сільсько-господарських наук у Києві. Це унікальне видання зберігається в Бібліотеці УВАН.

5. Проф. д-р Олександер Архімович, дійсний член УВАН і НТШ: „Географічне розміщення світової продукції сільсько-господарських польових культур''.

Доповідь є продовженням нарисів автора, присвячених питанню продукції с.-г. культур в зв'язку з проблемою зростання населення земної кулі. В групі зернових культур головними в світовому маштабі є пшениця, риж і кукурудза. За географічним розміщенням посівів пшениця є космополітом і розповсюджена по всіх континентах. Головні площі посівів рижу зосереджені в азійських країнах. Кукурудза, американська за своїм походженням рослина, стала космополітичною культурою. Ячмінь займає проміжне становище між двома групами головних і другорядних культур. До другорядних культур відносяться: овес, жито, просо, сорго і гречка. Посіви ячменю, вівса і жита переважають в північній, а просо і сорго — в південній половині земної кулі.

Цікаво відмітити особливості розподілу зернових культур в Україні. На Поліссі переважають посіви жита, вівса і гречки; на південь від Полісся відсоток площі під цими культурами зменшується. В Лісостепу і Степу переважають посіви озимої пшениці, кукурудзи, ярого ячменю і проса. В напрямі на північ (до Полісся) відсоток площі під цими культурами зменшується. На Поліссі недостатня площа під озимою пшеницею компенсується великою площею під озимим житом, недостатня кількість ячменю компенсується вівсом, а проса — гречкою. Яра пшениця, колись головна зернова культура України, майже зникла з полів України.

6. Проф. Любов Марголіна, М. Г., дійсний член УВАН: „Альпійська фльора північної Італії''.

Проф. Л. Марголіна робила екскурсії і вивчала альпійську фльору північної Італії від 1965 до 1975 р.р. Екскурсії робилися в „Доломітових Альпах'', в околицях міста Аоста, в околицях Борміо — в 150 кілометрах на північний схід від Мілану. Альпійська фльора в наслідок пристосування до високогірських умов має багато особливостей. Часто зустрічаються великі і яскраві квіти, короткі стебла, запущення стебла і листка, пристосовання до едафічних умов, розвиток кореневищ і бульб, утворення подушковидних дерновин; іноді відсутність стебла, утворення розеток і багато інших пристосовань. Продемонстровано при допомозі ліхтаря більше як 60 прозірок чудових фотографій представників різних родин. Особливо яскравими були квіти видів з родів: Anemone, Cyclamen, Dianthus, Dryas, Geum, Gentiana, Leontopodium (едельвайс) Primula, Silene, Soldanella, Рододендронів і безліч інших.

7. Доцент дипл. інж. Роман Кобринський, член кор. НТШ: „Ліс і мисливство в давньому українському праві''.

У своїй доповіді інж. Р. Кобринський навів правні постанови щодо лісової господарки і мисливства в трьох періодах історії України, а саме: у княжій добі, в литовсько-польській добі та в козацько-гетьманській державі. В княжій добі правні постанови, зібрані в „Правді Руській'', торкались головно мисливства і бортництва, бо ліс цінено в тому часі лише з уваги на його побічне користування.

В литовсько-польській добі зобов'язували постанови Литовського Статуту, в якому присвячено значно більше місця справам лісу і мисливства. Правні постанови з часів козацько-гетьманської держави зібрано у пам'ятках законодавства тієї доби як: „Права, по которим судиться Малоросcійський народ'', „Право малороссійське'', „Процес приказний'', „Суд і розправи'' Чуйкевича, „Екстракт з книги Статута'' і ін., в яких постанови щодо лісу і мисливства взято найчастіше з Литовського Статуту. Тут находимо також постанови щодо аренди грунту, лісових крадіжок, сервітутів та порушувань мисливського права. З бігом віків підносилося, отже, значення лісу з уваги на вартість дерева та побічного користування, а дальші закони охороняли ліс від надмірних рубок та сприяли правильному розвиткові лісового господарства.

8. Д-р Володимир Лазорко, дійсний член НТШ: „До питання про знаходження в Україні метелика Parnassius Apollo S.''

Автор надіслав до конференції статтю, цікаву для ентомологів. Спонукою для написання цієї статті було твердження деяких авторів, що цей красунь серед денних метеликів відсутній на Кавказі і в Карпатах, а значить і в Україні. Автор переглянув досить велику літературу-питання, в тому числі і праці найбільшого знавця українських метеликів Лева Шелюжко, переглянув доступні йому музейні збірки, вивчив інформації, одержані від українських ентомологів шляхом кореспонденції і прийшов до висновку, що цей метелик дійсно зустрічався на Кавказі, в Карпатах, а також у рівнинній частині України: на Волині, в Київщині і в Житомирському Поліссі. В. Лазорко виправив багато помилок, які потрапили в літературу через брак критичного ставлення, а іноді через неможливість дістати потрібні джерела. Метелик P. Apollo став дуже рідким видом в Україні і потрібні заходи для його оборони.

Конференція пройшла з великим успіхом і зацікавленням численних учасників і гостей. Виникла потреба зафіксувати наслідки роботи конференції шляхом видання Abstracts і надрукування окремих праць.

Олександер Архімович
Голова відділу Природничих і Медичних Наук УВАН
Директор Хемічно-Біологічно-Медичної секції НТШ
Любов Марголіна
Дійсний член УВАН

Літературний вечір ОЖ ОЧСУ в Гартфорді

Приємний спогад залишиться в пам'яті учасників Літературного вечора, влаштованого, завдяки жертвенній праці Відділу ОЖ ОЧСУ в Гартфорді, 4-го квітня ц. р., в приміщенні Українського Народного Дому.

Старанно підготована програма вечора мала свій властивий чар, та була справжньою насолодою любителів українського літературного слова і мистецтва.

На гарно прибраній сцені в обвідці золотого Тризуба виднілись слова „Слава Українській Героїні'', — слова якими присвячено вечір.

Голова Відділу ОЖ-ту Софія Радьо відкрила Літературний вечір, і розповідаючи про ролю української жінки, при тому навела цікаві епізоди та історичні факти. Вітаючи зібраних учасників привітала письменниць Оксану Керч і Ольгу Лубську. Обидві письменниці були активними учасниками вечірньої програми. Оксана Керч відчитала оповідання „Незримі Шляхи'', а Ольга Лубська свої вірші, за що їх щедро нагороджено оплесками.

Поява на сцені, вже добре відомого хорового гуртка „Горлиць'', при акомпаньяменті Надії Кравець — виконав чотири пісні, які публіка прийняла одушевлено.

Активна сумівка — дружинниця Ірена Якимів віддеклямувала вірш „Вічний воїн''. Добре вийшла збірна деклямація, уривки з поезій наших письменниць, яку виконали старші члени Ю. СУМА, — Дарка Зелез, Наталка Куцман, Мирон Колінський і Евген Винярський.

В загальному, програма була добра, та вповні відповідала назві цього вечора.

Програму вечора закінчено піснею „Не пора, не пора''.

Після програми відбулась товариська гутірка за кавою і солодким, що приготовили пані з ОЖ-ту, очолені господарською референткою Лесею Рудзінською.

П. Ш.

ПОДІЇ ТА ЗМІНИ В ПЕКІНІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

нити словесними заявами та переконуваннями, що частинно й удалося

У Совєтах у такому випадку прийшло б військо з танками. В Китаї ж поліція не мала навіть зброї, лише палиці; і тільки незначна військова частина була покликана на допомогу. І це тоді, коли бунтівничий нарід сягав десятків тисяч, можливо, що навіть ста тисяч.

Нарада Політбюро винесла такі важливі рішення на пропозицію лідера Мао Тсе-тунґа: Політбюро призначило Гуа Куо-фенґа прем'єром і усунуло з посту заступника прем'єра міністра Тенґ Гсіяо-пінґа. Виглядає, що Гуа буде першою особою після лідера країни Мао Тсе-тунґа, отже його наступником, хоч це ще в майбутньому, — можливо не дуже далекому майбутньому. З цього поспіху виглядає, що Мао та його Політбюро побоювалися, що в процесі демонстрацій та заворушень може прийти до небезпечніших виступів радикальних груп, якими нібито керує дружина Мао пані Чянґ Чін, яка грала видатну ролю у минулій т. зв. „культурній революції''.

У всіх цих подіях впадає в око з одного боку гострота положення, заворушення, а з другого — терпимість, начебто дозвіл на накопичення народу на забороненій площі центру столиці Пекіну. Врешті звертання до цих „поганих людей'' керівників адміністрації, не вживання пальної зброї чи танків, — як це роблять і робили б у Совєтах або в сателітних державах. Отже виглядає, що лідери партії в Китаї дозволяють „опозиції'' виявити свої погляди, і тоді наступає рішучий акт — звернення до народу розійтися, послухатися авторитету лідера партії старого Мао. А в четвер, 8-го квітня, вулицями вже маршували десятки тисяч китайських громадян у поході з плякатами, прапорами, святкуючи перемогу центрального напрямку, ліквідацію „змови'', невідомо ким остаточно започатковану.

Керівники партії безперечно знали або виявили, хто фактично був за всіма цими актами заворушень, метою яких було внести зміни в адміністрацію та керівництво партії. Добре, що Совєти не пробували якось вмішуватися в ці події, бо раніше вони це робили, постійно дістаючи відсіч. Так сталося в свій час із знаним Лін Піяо, що був другою після лідера Мао особою в житті китайської партії; до речі, він — автор присвяти малої червоної книжечки науки Мао, книжечки, яка була десять років тому основою постійної науки для всього населення.

Виникає тепер запит: хто фактично глибше розуміє вчення Маркса — китайці чи московські верховоди? Цей бо основоположник ненависти, промотор пролетарської революції все ж писав, що навіть при диктатурі пролетаріяту мусить існувати опозиція, бо без неї партія не може знати, чи вона робить правильно і чи її дії відповідають потребам революції. В Китаї дозволяється певна опозиція і її не засилають до таборів, ані не розстрілюють. Це є факт сучасних подій і знак, які глибокі різниці існують між „непомильним'' Політбюро Совєтів і керівництвом „кліки'' Мао.

Безперечно майже нічого не відомо, як пекінські події відбиваються у цілій країні. Можна тільки припускати, що там немає великих турбот, бо населення у своїй більшості стоїть осторонь партійних розходжень. Воно не має інтересу в них, бо то є влада — не нарід, — як міркували в минулому в Китаї: влада править, а населення займається своїми щоденними справами; воно не має ані часу на те, ані інтересу в тім. В країні мурашок не може бути відмінностей — є одноковість і послух лідерам, в даному разі послух „кліці'' Мао, — як це постійно впевняють совєти.

Цінним документом є оголошений текст опису цих подій і їх пояснення в часописах та через аґенцію Гсінгуа. Документ дуже цікавий своїм змістом, термінологію та поясненнями. Він рясніє словами: „погані люди'', „реакціонери'', „реакційна мова'', „декаденти'', „ревізіоністи'' та називає ці виступи антипролетарськими спробами відновити капіталізм в Китаї. Згадується і поема та її поширювання; в ній голову партії, „улюбленого'' Мао змальовують від'ємно, порівнюють з тираним далекого минулого часів династії Чінґ, — манджурської династії, яка була усунена революцією 1910 року.

Автори поеми ображали лідера Мао, робили так само, як „зрадник'' Лін Піяо у своїм пляні ч. 571, — якого, безперечно, ніхто не пам'ятає. — Це той самий „оракул'' Лін Піяо, хто зредаґував у 1966 році червону книжечку, та якого автограф - присвята своєму учителеві Мао відкриває її перші сторінки.

Слід чекати певної реакції з боку Москви на ці пекінські події та приглядатися до діяльности нового прем'єра Китаю Гуа Куо-фенґа. Можна бути певним, що його політика у відношенні до Америки й Европи буде поміркована, а тверда у відношенні до Москви.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 16-го ТРАВНЯ 1976 р.

КАРТЕРЕТ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорізька Січ 342 Відд. о год. 1:30 по пол. в клясі ч. 2 при церкві св. Димитрія. — Управа.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Річні збори Т-ва Єдність 163 Відд. о го. 1 по пол. в домі УН-Союзу, 5004 Н. Олд Йорк вул. Присутність Управи та членів є конечна. — С. Филик, фін. секр.

ТАРЗАН, Ч. 7477 Страх Крони

З уваги на те, що їхній напад був цілком несподіваним, Тарзан і Вазіри зліквідували баланс сил і здобули перевагу...

Очі Крони, які не вірять в те, що бачуть, віддзеркалюють його переляк... Він навіть не чує, що його воїни благають в нього рятунку... Кроно! Рятуй!!